

Strategi ved lesevansker

- 1 La personen lese en tekst tilpasset alderstrinnet (høyt, uten banking). Hvor mange ord leser vedkommende på ett minutt? Ta tiden med klokke og notér deg feil.
- 2 Hvilke typer av traumer eller følelsesmessig ubehag har utviklet seg hos personen pga problemet – eller har vært medvirkende til problemet? Finn ut dette og behandle det. Enkelte har dette som den største delen av totalproblemet, og noen ganger kan det skje at lese-/skriveproblemet er borte i samme øyeblikk som ett eller flere følelsesmessige forhold er behandlet. Dette er i stigende grad anerkjent som et stort problemk for enkelte, og feilaktig blir dette av enkelte benevnt som pseudodysleksi ("liksomdysleksi"). Vi mener at traumeindusert dysleksi er en mer korrekt betegnelse. Dersom man føler at dette er for vanskelig å få til kan man kontakte oss for mer utførlig behandling
- 3 Lær personen å banke på PR-punkt 1. (Langs siden av håndkanten-karatepunktet) Dette opphever ofte det vi tror er den elektromagnetiske sperren som har hindret leseevnen.
- 4 Personen skal nå lese samme tekst mens PR1 stimuleres. Dersom vedkommende står fast på et kort ord, så sier behandleren: "Hele ordet". Personen sier da ofte ordet riktig, siden han/hun ofte er opplært til å lese en og en bokstav/stavelse av gangen uten å få en følelse av ordet som helhet. Dersom han/hun ikke greier det, skal behandleren si det riktige ordet. Dersom personen står fast på et langt ord, skal behandleren si det korrekte ordet. Dette ordet skal personen si høyt tre (3) ganger mens han/hun "fotograferer" ordet.
- 5 Deretter skal han/hun lese teksten bakfra mens PR1 stimuleres. Les ordene riktig vei, men bakerste ord først. Ta gjerne tiden. Han/hun leser nå ofte mer på ett minutt bakfra enn han/hun gjorde forfra, og ordene leses oftere uten feil. Dette er fordi det ikke er like naturlig å tippe hva neste ord antagelig er. Behandler skal fortsatt si "hele ordet"
- 6 Han/hun leser samme tekst forlengs. Korrigerer for PR hele tiden. Ta tiden på hvor mange ord vedkommende nå greier på 1 minutt og noter deg feil. Vanligvis vil nå han/hun lese betydelig hurtigere og mer feilfritt enn første gangen. Det er viktig å forstå at de fleste trenger å trene på å lese raskt/riktig selv om det er gjort noe med evnen til å lese. De har ofte noe å «ta igjen». Man kan for eksempel trene på å lese en lang linje så fort som mulig baklengs og forlengs, mens de tar tiden uten og med banking. Legg merke til forskjellen. Kommenter ca prosentvis forbedring og vis begeistring over all framgang.
- 7 Til slutt kan vi trene på forskjellige tekster hvor fokus er å forstå innholdet av teksten. Det er urettferdig mot den med problemet å forlange at de både

skal ha fokus på å lese raskt samtidig som de skal huske/forstå.
Mennesker uten lesevansker behøver ikke ha fokus på lesehastighet, bare på innhold.

Disse øvelsene gir dels tilbake *evnen* til å lese hurtig, dels *trening* på hurtigere lesing samt at vi fjerner de *følelsene* som øker spenninger som begrenser hurtiglesing.

Den lille ekstrafordelen det er å lese deler av samme tekst flere ganger, bidrar til økt motivasjon for den som sliter med problemet.

MISTENKT

1

Nils var nede ved stasjonen for å hente varer på butikken. Han hadde liste med over alt han skulle ha, og han hadde ryggsekk å ha det i. Nå stod han og ventet på tur.	10 18 27 36
Damene bak disken stablet store hauger foran seg av margarin og mjøl og salt og løk og pølse og eddik og fyrstikker, det var liksom ikke ende på alt hva folk skulle ha før det ble hans tur.	42 52 60 69 74
Det var mange som ventet. Damer med bærenett, og små barn som så vidt fikk nesen over disken, og unge koner med babyer i vogn, og en flokk gutter på hans egen alder, og to-tre voksne karer satt eller stod og ventet på tur. Golvet var vått, og hver gang døra gikk opp med pling i bjella, kom det et kjølig gufs utenfra. Men her inne var det muntert, folk var fulle av lørdagsblidhet, det var fint vær og fridag i morgen, og det skulle være skøytemesterskap i radio.	81 89 96 105 114 123 132 141 149 158 165

Hva med TFT på ”vanlige” elever?

Høsten 2002 testet lektor Erling Skagseth ut noen av de enkle TFT metoder på studenter ved Grunnkurs 1 Bore-og brønnteknikk ved NOSEFO (Norsk Senter for Offshore Opplæring).

3 grupper på 15 elver ble testet over en periode på 3 dager. 30 % av elevene hadde en forbedring i lesehastighet på over 40%. Forståelse gikk litt ned i begynnelsen for så å øke til nivået før TFT intervensjon. Det var de svakeste elevene som prosentvis økte mest.

De samme resultatene ble sett i grupper våren 2003. To egne kurs i håndtering av lese og skrive vansker har blitt arrangert i Stavanger av Erling Skagseth med meget godt resultat m.h.p både lese og skriveferdighet.

PILOTSTUDIE VED OGNA SKOLE 4.4.2003 GJENNOMFØRT AV ERLING SKAGSETH

Vi fikk tillatelse til å gjøre et pilotforsøk på Oгна skole der vi skulle teste våre nye oppsiktsmessige funn. Dette er en 1 –10 skole som er svært åpen for alternative tilnærminger i lese og skriveopplæringen.

Fredag 4.4. 2003 testet vi tilsammen 70 elever fordelt på 3 klassetrinn ved denne skolen (mellomtrinnet d.v.s. 5 , 6 og 7 klasse).

Den samme testen ble utført på alle elevene. Som referanse ble en pretest gjort for å sjekke lesehastighet og forståelse forut for intervensjonen. Mellom testene ble alle elevene bedt om å gjøre en enkel fysisk øvelse. (Karatepkt-tapping). Denne tar ca. 30 sekunder.

Mens vi kjørte lesetest 2, ble alle elevene bedt om å banke på karate-punktet på hånden. Lesehastighet og forståelse ble igjen registrert.

Resultat (Forbedring i %)

Forbedring	5kl	6kl	7kl	Totalt	
0 – 10%	2	1	25	19	65
10 – 30%	6	7	11	24	
30 – 50%	6	2	6	14	
> 50%	8	2	3	13	

Totalt for alle 70 elevene økte lesehastigheten med 24.2%, og leseforståelsen var den samme for begge testene.

Når vi betrakter hele materiale under ett ser vi INGEN nedgang i leseforståelse mellom de to testene. Når det gjelder leseforståelse skåret 7. klasse i overkant mens 5. klasse i underkant. Dette kan sees i sammenheng med valg av test som var lik for alle.

For 19 av de 70 elevene (27 %) så vi ingen endring/nedgang i lesehastighet men forståelsen økte noe.

For 27 av 70 elever (39%) var forbedringen på over 30%. Et annet trekk ved resultatene var at de svakeste leserne hadde den største økningen i prosent. Øvelsene hadde en klar effekt på flere av elevene som generelt sliter med konsentrasjonsvansker.

Den mest ekstreme økningen var fra 84 til 235 ord i minuttet. Da snakker vi om en revolusjon.

Testene ble gjennomført med flere lærere som tilhørere samt rektor og avdelingsleder under testingen av en av klassene.

Gruppeleder J.Wold som er klassestyrer for en av 6.klassene på denne skolen har brukt sin klasse som en testklasse forut for denne undersøkelsen. Denne klassen hadde kjørt noen av disse prinsippene over tid. Wold rapporterte at økningen i lesehastigheten her har vært svært høy (>50%) for hele klassen sett under et. Denne klassen leser i gjennomsnitt 80 ord mer i minuttet enn en 7.kl på samme skole. Begge klassene ble testet på det samme materiale. Leseforståelsen var noe høyere for 7.klassen, men ikke bemerkelsesverdig.

Både gruppeleder Wold og rektor Olav Forland ”Det er meget overrasket at så enkle prinsipper kan gi en slik bemerkelsesverdig forbedring.” ” Dette bør testes ut i større skala!”. Wold sier videre at noen av disse spesialteknikkene ikke passer for alle elevene under selve lesingen, men det er ikke noe problem fordi de da har fått noen andre enkle teknikker som de da nytter.

Til slutt vil vi gjerne si at elever er forskjellige og vi sier ikke at TFT/NTT har effekt på alle. Derfor mener vi det er viktig at elevene får prøve ulike, men enkle lese og skriveteknikker. Slik kan lærer og elev sammen komme frem til hva som passer best for den enkelte.

Det må også nevnes at masse øvelse / trening må til for å ta igjen den lesehastigheten som eleven ellers kunne hatt.